

тази власт по единствения възможенъ за тѣхъ способъ — да се махнатъ сами. Тѣхнитѣ заптии и мюдюри, бимбашии и юзбашии, каймаками и паши, всички, надѣя се, ще очистятъ тогава провинцията, която сж осквернили и разорили. Това рѣшително очистване, това блажено избавление ще бжде единствено възможно възмездие за паметъта на ония многобройни мъртавци, които покриватъ нещастната българска земя — за поруганата чещъ на жени, дѣвици и дѣца — за цивилизацията, която е била изложена на такова насилие и позоръ, за законитѣ божии, или ако щѣте, за законитѣ на Аллаха, и, най-послѣ, за нравственото чувство на цѣлото човѣчество. Нѣма прѣстѣпникъ въ европейскитѣ затвори, нѣма канибалъ на островитѣ на Южния океанъ, който не би кипналъ отъ негодуване при разказа на онова, което се е извършило въ България, което стои още неотмъстено, което оставя слѣдъ себе си винаги гнусни и звѣрски страсти—причина на злодѣйствата, и тия страсти могатъ при друга кървава жертва да избухнатъ още единъ пѣтъ на земята, напоена и димяща се отъ кръвъ, въ въздуха, пропитъ отъ беззакония, срамъ и позоръ. Позоръ е, че такова дѣло е могло нѣкога да се извърши — позоръ и проклятие е то, не само за оная частъ отъ човѣчеството, която го е извършила, но и за насъ всинца ни, ако слѣдъ това вземемъ мѣрки да се затворятъ вратата на жестокоститѣ и страшното дѣло да се не повтаря“.*

Страданията и мжитѣ на българския народъ, бѣха тема на още по-мощна защита, на това толкозъ право и хумано дѣло, отъ плеяда велики си-

* В. Е. Гладстонъ : The Bulgarian atrocities and the eastern question, p. 23—24.